

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Запорізької області** щодо їх ділових очікувань*

IV квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Запорізької області в IV кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств **Запорізької області** у IV кварталі 2023 року свідчать, що, незважаючи на безпекові ризики та логістичні труднощі з перетином кордону, респонденти очікують **зростання обсягів виробництва товарів і послуг в Україні** в наступні 12 місяців. Водночас, ураховуючи те, що область розташована близько до лінії бойових дій, вони **негативно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств** у цей період. Очікується повільніше зростання цін на товари та послуги. Девальваційні очікування посилилися.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – 42.1% (у попередньому кварталі – 38.9%) (графік 1). У цілому по Україні – 15.2%;
- **повільніше зростання цін на споживчі товари та послуги:** 55.5% респондентів очікують, що зростання цін перевищить 10.0% (у попередньому кварталі – 88.9%), у цілому по Україні – 52.4%. Головними чинниками інфляції респонденти продовжують називати воєнні дії, курс гривні до іноземних валют та витрати на виробництво (графік 2);
- **посилення девальвації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 85.0% респондентів (у попередньому кварталі – 66.7%), у цілому по Україні – 77.4%;
- **погіршення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – «мінус» 15.0% (у попередньому кварталі – 5.6%). У цілому по Україні баланс відповідей – 4.1% (таблиця);
- **обсяги реалізації виробленої продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку залишаться на поточному рівні:** баланси відповідей – по 0.0% (у попередньому кварталі – 22.2% та 42.9% відповідно) (таблиця). У цілому по Україні баланси відповідей – 10.6% та 9.7% відповідно;
- **зростання інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар нижчими темпами:** баланс відповідей – 5.6% (у попередньому кварталі – 28.6%). Водночас респонденти очікують, що обсяги інвестицій на виконання будівельних робіт зменшаться: баланс відповідей – «мінус» 16.7% (у III кварталі 2023 року – «мінус» 7.1%). У цілому по Україні баланси відповідей – 6.6% та «мінус» 6.9% відповідно;
- **зменшення кількості працівників на своїх підприємствах:** баланс відповідей – «мінус» 15.0% (у III кварталі 2023 року – «мінус» 16.7%) (графік 4), у цілому по Україні – «мінус» 6.5%;
- **зростання цін на товари / послуги, що купуються, та на продукцію власного виробництва нижчими темпами:** баланси відповідей – 85.0% та 50.0% відповідно (у попередньому кварталі – 94.4% та 66.7% відповідно) (графік 6). За оцінками респондентів, на подорожчання товарів / послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на енергоносії, сировину та матеріали, а також вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника:** баланси відповідей – 75.0% та 42.1% відповідно (у попередньому кварталі – 72.2% та 33.3% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти називають воєнні дії та їх наслідки, занадто високі ціни на енергоносії, сировину та матеріали (графік 5).

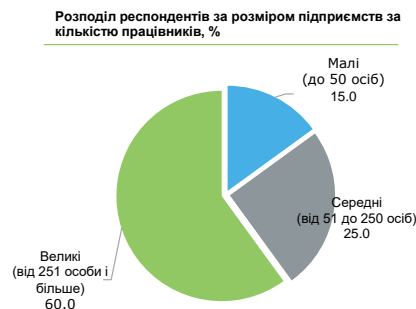
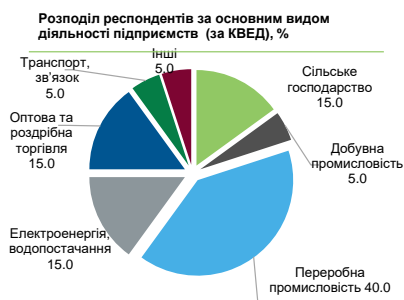
Очікування щодо зростання потреби в позикових коштах найближчим часом помітно **посилилися** (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити (їх частка становить 25.0%), надають перевагу кредитам у національній валюті. Оцінки щодо умов доступу до банківських кредитів останнім часом послабилися, але все ще оцінюються як жорсткі (графік 9). Головними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають надмірні вимоги до застави, наявність інших джерел фінансування (вплив чинника значно посилюється) та занадто високі ставки за кредитами (графік 10).

95.0% респондентів області зазначили, що **не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках**, у цілому по Україні – 95.8%.

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

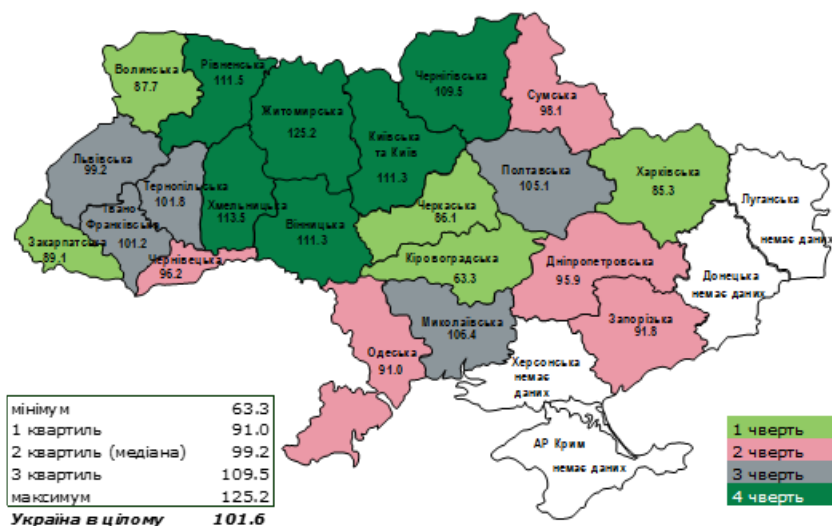
- **поточний фінансово-економічний стан поганий:** баланс відповідей – «мінус» 40.0% (найгірша оцінка серед регіонів) (у попередньому опитуванні – «мінус» 33.3%). У цілому по Україні баланс відповідей – «мінус» 5.6%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва знизився й є нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 46.2% (у III кварталі 2023 року – 0.0%);
- **підприємства області спроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних ресурсів** – 15.8% (у попередньому – кварталі 5.9%).

Паспорт вибірки^{1,2}

- період проведення – 01–26 листопада 2023 року;
- опитано всього 20 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як переробна промисловість.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Запорізької області щодо ділової активності (за складовими)

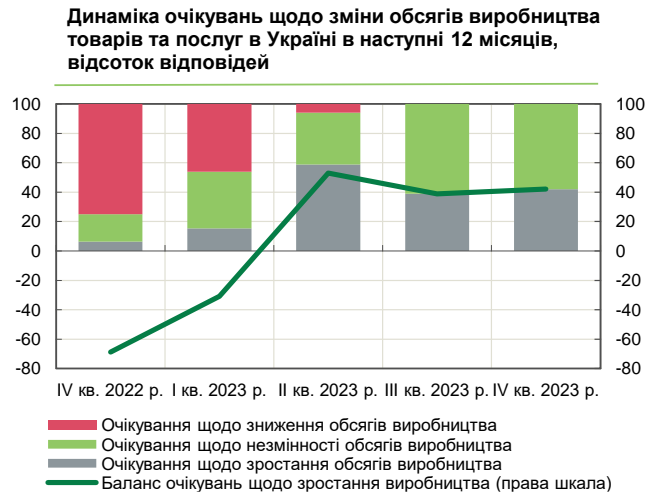
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.	III кв. 2023 р.	IV кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	-37.5	-25.0	-6.3	5.6	-15.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	-18.8	-15.4	6.7	22.2	0.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-18.8	-38.5	0.0	-7.1	-16.7
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-18.8	-46.2	0.0	28.6	5.6
кількості працівників	-25.0	-46.2	-11.8	-16.7	-15.0

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

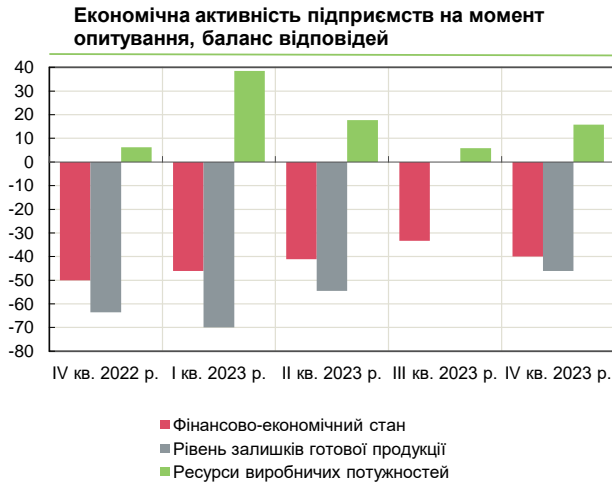
Графік 1

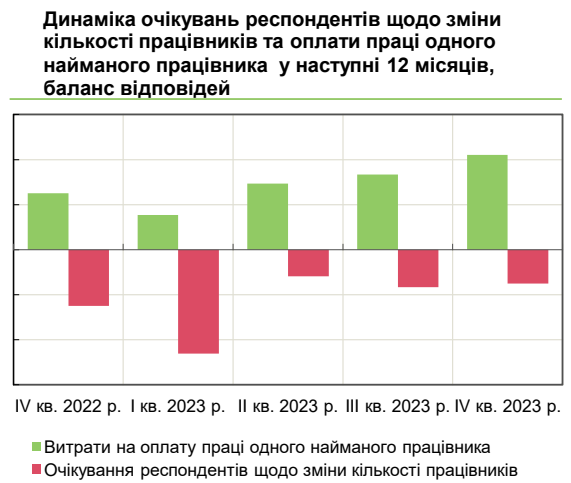
Графік 2

Графік 3

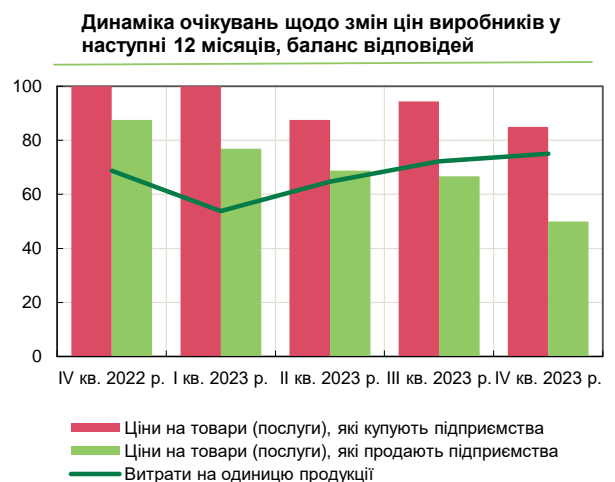
Графік 4

Графік 5

Графік 6

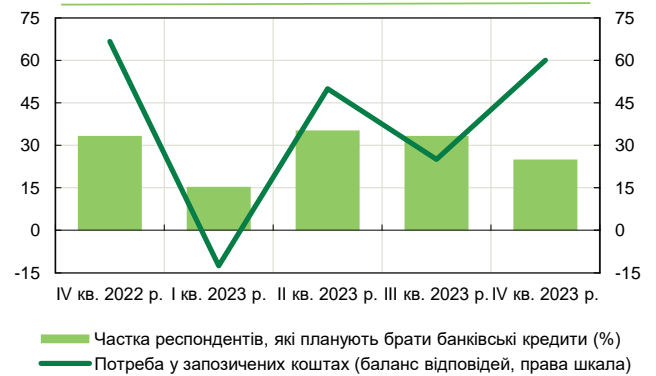
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

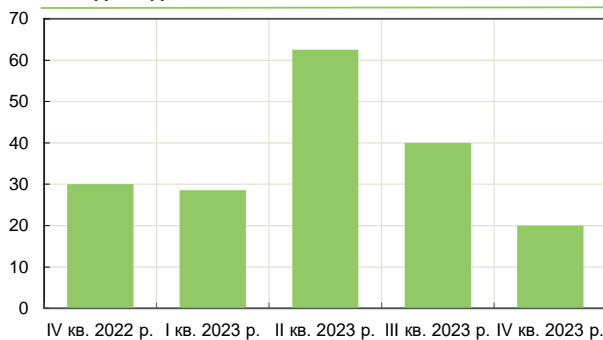
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

